

Izabrane pesme

Vladislav Petković DIS

Copyright © 2021 ovog izdanja KONTRAST izdavaštvo

Za izdavača:

Vladimir Manigoda

Uredništvo:

Jelena Nidžović

Anja Marković

Lektura i korektura:

Kontrast izdavaštvo

Dizajn korica:

Dragana Nikolić

Prelom:

Anica Lapčević

Štampa:

F.U.K. d.o.o.

Tiraž:

1000

Izdavač:

Kontrast, Beograd

Klaonička 2, Zemun

e-mail: jakkontrast@gmail.com

kontrastizdavastvo.com

facebook.com/KontrastIzdavastvo

www.glif.rs

VLADISLAV PETKOVIĆ DIS
IZABRANE PESME

KONTRAST
Beograd, 2021.

UTOPLJENE DUŠE

TAMNICA

To je onaj život, gde sam pao i ja
S nevinih daljina, sa očima zvezda
I sa suzom mojom što nesvesno sija
I žali, kô tica oborena gnezda.
To je onaj život, gde sam pao i ja

Sa nimalo znanja i bez moje volje,
Nepoznat govoru i nevolji ružnoj.
I ja plakah tada. Ne beše mi bolje.
I ostadoh tako u kolevci tužnoj
Sa nimalo znanja i bez moje volje.

I ne znadoh da mi krv struji i teče,
I da nosim oblik što se mirno menja;
I da nosim oblik, san lepote, veče
I tišinu blagu kô dah otkrovenja.
I ne znadoh da mi krv struji i teče,

I da beže zvezde iz mojih očiju,
Da se stvara nebo i svod ovaj sada
I prostor, trajanje za red stvari sviju,
I da moja glava rađa sav svet jada,
I da beže zvezde iz mojih očiju.

Al' begaju zvezde; ostavljaju boje
Mesta i daljine i viziju jave;
I sad tako žive kao biće moje,
Nevino vezane za san moje glave.
Al' begaju zvezde, ostavljaju boje.

Pri beganju zvezda zemlja je ostala
Za hod mojih nogu i za život reči:
I tako je snaga u meni postala,
Snaga koja boli, snaga koja leči.
Pri beganju zvezda zemlja je ostala.

I tu zemlju danas poznao sam i ja
Sa nevinim srcem, al' bez mojih zvezda,
I sa suzom mojom, što mi i sad sija
I žali kô tica oborena gnezda.
I tu zemlju danas poznao sam i ja.

Kao stara tajna ja počeh da živim,
Zakovan za zemlju što životu služi,
Da okrećem oči daljinama sivim.
Dok mi venac snova moju glavu kruži.
Kao stara tajna ja počeh da živim,

Da osećam sebe u pogledu trava
I noći, i vodâ; i da slušam biće
I duh moj u svemu kako moćno spava
Kô jedina pesma, jedino otkriće;
Da osećam sebe u pogledu trava

I očiju što ih vidi moja snaga,
Očiju što zovu kao glas tišina,
Kao govor šuma, kao divna draga
Izgubljenih snova, zaspalih visina.
I očiju što ih vidi moja snaga.

PIJANSTVO

Ne marim da pijem, al' sam pijan često
U graji, bez druga, sam, kraj pune čaše,
Zaboravim zemlju, zaboravim mesto
Na kome se jadi i poroci zbraše.

Ne marim da pijem. Al' kad priđe tako
Svet mojih radosti, umoran, i moli
Za mir, za spasenje, za smrt ili pakô
Ja se svemu smejem pa me sve i boli.

I pritisne očaj, sâm, bez moje volje,
Ceo jedan život, i njime se kreće;
Uzvik ga prolama: „Neće biti bolje,
Nikad, nikad bolje, nikad biti neće.”

I ja žalim sebe. Meni nije dano
Da ja imam zemlju bez ubogih ljudi,
Oči plave, tople kao leto rano,
Život u svetlosti bez mraka i studii.

I želeći da se zaklonim od srama
Pijem, i zaželim da sam pijan dovek;
Tad ne vidim porok, društvo gde je čama,
Tad ne vidim ni stid što sam i ja čovek.

ONA, I NJOJ

Tamo gde zima i leto, proleće i jesen vlada,
Gde čovek živi u borbi sa ljudima i samim sobom,
Gde bezazlena nevinost večito pati i strada,
Vetar potresa ogolele grane nad tvojim grobom.

Tamo gde ti je kolevku mati dala na svom nedru,
Gde se osmeh i suza ukrstili nad tvojom glavom,
Gde ti je lepota smelo krasila devičnost vedru,
Ležiš u daskama, pokrivena busenjem i travom.

Tamo gde te mladost uvi tkaninom ljubavnih boja,
Gde si uvek koračala ponosna, gorda i laka,
Gde si verovala i gde se podigla propast tvoja,
Ostavila je trag na groblju humka i tvoja raka.

Tamo gde ti je s iluzija budućnost, sreća sjala,
Gde si zanosno gledala snove što ih nada plela,
Gde ničeg ne nađe sem bol i sećanje da si pala,
Tamo si ponova došla, jer si tu i mreti htela.

Znam da tada ni nebo ni čovek zaplakao nije,
Znam da si najzad našla humanost i vrata bolnice,
Znam da zemlja sačuva vlagu, njom da te mirno pije,
Znam da ti svet i Bog sve uzeše, divna bludnice.

Jednog dana, kada se uzburka moje mrtvo more,
Kad duh i bol udare u svoja zvona jekom mnogom,
Onda će pesnik dozvati tebe, mada si tamo gore,
Da zakuka, da zaplače s tobom; a već dotle... zbogom!

STARA PESMA

Za mnom stoje mnogi dani i godine,
Mnoge noći i časovi očajanja,
I trenuci bola, tuge, greha, srama
I ljubavi, mržnje, nade i kajanja.

Sve to stoji na gomili trenutaka
U neredu, po prošlosti razbacano,
Dok nju vreme vuče nekud, nekud nosi
I odnosi bez otpora i lagano.

Nemam snage da se borim sa vremenom,
Da odbranim, da sačuvam, ne dam svoje,
Nego gledam čega imam, šta je bilo:
I sve više, ništa više nije moje.

Kao miris, kao zraci, kao tama,
Kao vetar, kao oblak, kao pena,
Odvojeni dani, noći, lebde, kruže
I prilaze u obliku uspomena.

Al' kad misô i sećanje budu stali,
Onda kud će i kome će oni poći?
Onda kud će da iščeznu i da odu
Uspomene, moji dani, bivše noći?

Pa kud idem, da li idem, je l' opsena?
Ko me roni, koga nosim, pre i sada?
Za mnom stoji čega nemam, a preda mnom:
Mrtva prošlost sa životom pokrivena.

Dok budućnost polagano pokrov skida,
Nje nestaje i u prošlu prošlost pada.

PESMA

1

U nehatu i nemaru dani idu i prolaze,
I lagano sve se gubi, izumire i propada,
I nikakvih nemam želja, da mi priđu, da dolaze;
Po sumraku sanjarija pustoš spava, mir svud vlada.

Pokidani, rastureni svi listovi iz života:
Besno ih je razbacao po prošlosti vetar muka;
Još ja stojim, kržljiv izraz svih bolova i strahota.
Živi svedok silnih strasti, neuspeha i jauka.

Luč nevolja stalno bukti i budućnost plamen liže,
Dim zagušljiv, mutan, truo, nebo mi je zaklonio,
I čađ pada, i figure i konture razne niže,
I ja stojim i posmatram garež što se nakupio.

Podigô sam svoju ruku s obarača večna mraka,
Nema smisla remetiti besmislenost u svom toku;
Od rođenja spremna stoji, mene čeka moja raka,
Da odnese sve što imam u dubinu u duboku.

2

U trenutku kada čovek sam sa sobom razgovara,
I zanesen smelo ide u predele svojih snova,
I razgleda doživljaje i izmišlja, sreću stvara,
I moja se misò budi, al' kô misò pesnikova.

Tada tiho skidam ploču sa grobnice svojih dana,
I spuštam se, dugo idem kroz redove uspomena,
Kroz sva mesta iz života zaboravom pretrpana;
Tu zastajem, odmaram se pod pokrovom od vremena.

I pogledom već umornim preživela gledam doba
I sve što je nekad bilo, i sve što je oko mene;
I čudna se slika stvara: neko more od pepela,
Nad njim vazduh, paran krikom, kao da je smeh sirene.

To je pesma koju rađa misô moja i sećanje,
To je pesma mojih dana i časova i prošlosti,
To je pesma stara, teška, jednolika kô kukanje,
To je pesma sa zgarišta ideala i mladosti.

NA ONOME BREGU

(† Janku Veselinoviću)

Na onome bregu što je nad životom,
Tražio sam mesto gde stanuje sreća,
I išao dugo okružen lepotom
Iz predela snova u predele cveća.

I ja sam se peo, uzdizao gore,
Mislio sam da si na najvećem visu,
I da pleteš vence, donosiš bokore,
Da si sva u cveću i samom mirisu.

Ali ta je slika prevučena prahom,
I stoji kô spomen minulih obmana:
Ja joj katkad priđem sa tugom i strahom.
Kao dragan dragoj posle mnogih dana.

VIOLINA

U trenucima kada tako klone
I bol i nada, i mladost i cveće,
Kad strah i očaj i sudbina zvone
Samrt, koja se neumitno kreće

Na moju ljubav, na sve želje moje,
Na moje nebo, moju baštu krina –
U tim časima nađu se nas dvoje,
I tad plačemo ja i violina.

U trenucima kada vetar muka
Ode nečujno preko moje glave,
I pojave se san, dubine zvuka
I melodijâ – tad prijatne jave

Opkole mene, i tad moje oko
Ne vidi više predeo od splina:
Ja se osećam podignut visoko,
I tad pevamo ja i violina.

Mračan i vedar ja idem životom
Do starih, crnih i svetlih obala,
Gde diše pustoš i mir sa lepotom,
Gde propast živi i gde nema zala.

Gde nema zala. Sa zanosom nekim
Ja često idem iz tužnih dolina
Negde, daleko, sa zvucima mekim,
I tu smo srećni ja i violina.

HIMNA

Odmani rukom i zagazi baru
Što mili, teče, kao život meka,
Sarani razum, i udiši paru
S podneblja gliba što te svuda čeka.

I pusti trulež neka slepo gazi
Ljubav i dušu, i natapa strunu;
Zadah nek na te svoju senku plazi
Visoku, krupnu, kao zloba punu.

Odmani rukom i zatvori oko,
Crvljivo doba neka naglo tiska
Spomene, slavu, u blato duboko,
Gde porok cveta i razvratnost niska.

Za lice tvoje ogledala nije.
Živi međ ljudma u muzici bluda.
Živi! i nek ti vlaga srce pije.
Živi u zemlji sramote i luda.

RAZUMLJIVA PESMA

I na ovoj zemlji život me opija.
Po njoj kada lutam moje misli blede,
Gube se u nebo, u svet harmonija,
U oblak, u zvezde, nevine poglede.

Na njoj ono mesto mene samo pleni
Gde stanuje ljubav, gde je radost mlada,
Prolazna i lepa, kô cvet dragoceni,
Kao presto snova, kao život nada.

Ne marim inače za život i brige
Naroda i ljudi, za principe razne,
Bacane oduvek u jedne taljige,
Što ih konji vuku i sve glave prazne.

Volim oblak, cveće, kad cveta i vene,
Al' nikako ljude što ropću i pište:
Što drugoga boli, ne boli i mene;
Mene tuđi jadi nimalo ne tište.

NJENO IME

Kad sklopim oči – i to jednom biće –
Nestaće svesti gde su moje bile
Ideje, misli; i pokrov od svile,
Poklopac, zemlja telo moje skriće.

Videti neću zoru kada sviće,
Molitvu, suze onih koji cvile,
Ni vlagu, crve što po meni mile,
U oblik idu čas dublje, čas pliće.

Sve mi se čini da pre nego veo
Na misli, snove i ideje siđe,
U svesti ona javiće se tada.

Bojim se da će lica izraz ceo
Odati lik joj svetu, kad mi priđe,
I ime koje ne rekoh nikada.

NAJVEĆI JAD

Ja znam jednu pesmu kao zima ladnu,
Kuju mirno slušam na pragu jeseni,
Pri zalasku leta i snage u meni.
Ja znam jednu pesmu kao zima ladnu.

Ja znam jednu pesmu, i nju danas slušam
U odmoru mome, kad se suton spušta;
I osećam da me moj polet napušta.
Ja znam jednu pesmu, i nju danas slušam.

I ta pesma nosi meni nove dane,
Mada su kô juče i sad stari zraci,
Dok nad mojom glavom isti su oblaci.
I ta pesma nosi meni nove dane.

Nosi nove dane, moje novo nebo
I srce, al' srce kao nekad što je,
Kô juče, kô uvek, isto srce moje.
Nosi nove dane, moje novo nebo.

Zašto i ti, srce, ostarelo nisi,
Kad je snaga zašla u godine sede,
Kad znaci mladosti gube se i blede?
Zašto i ti, srce, ostarelo nisi!

Ti i danas voliš, kao nekad što si,
Nosiš svoju ljubav – tvoje mesto sveto,
Kô u mlade dane, kô u prvo leto.
Ti i danas voliš kao nekad što si.